Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

ВОБОДА SVOBODA
ІНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 16. ДЖЕРЗ... ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го СІЧНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 26, 1954. No. 16. VOL. LXII.

АЙЗЕНҐАВЕР ПРОПОНУЄ БУДУВАТИ РІЧНО 1,000,000 ДОМІВ

35,000 ДІСТАЛИ Б ФЕДЕРАЛЬНІ СУБСИДІЇ; ЦІ ДОМИ ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ НАЙБІДНІШОГО НАСЕЛЕННЯ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер 26 січня має вислати Конґресові свою будівельну програму, згідно з якою кожного року можна б було збудувати коло 1,000,000 домів, щоб зменшити мешкавеву кризу серед біднішого населення. В програмі президента передбачено також, щоб бідніше населення могло купувати ці доми на свою власність. Вартість цих домів мала б становити найбільше — 8,000 долярів, яку то суму сплачувано б впродовж 40 років, платячи згори тільки 200 долярів. Комірники цих домів можуть купити собі їх пізніше. В програмі Айзенгавера також є згадка, про те, щоб очищувати міські нетрі, де вони находяться, даючи на цю ціль збільшені позички від 2,500 до 3,500 долярів, за які можна б було відновлювати старі занедбалі доми. Президент випрацював свій проєкт на основі вказівок, які предложила йому окрема Дорадча Будівельна Комісія, що впродовж кількох місяців вивчала цю справу. Більшість із проєктів цієї комісії схвалюють республіканські і демократичні її члени. Але один проєкт цієї комісії натрапляє на труднощі і комісія пропонує, щоб федеральне Крайове Морґеджове Товариство віддати в приватні руки, і зробити з нього приватну аґенцію. Проти цього виступають будівничі, а їх підтримують демократичні члени цієї комісії. Уряд змагає до того, щоб будівельну проблему віддати в руки самого громадянства і поставити її на торговельній основі. Але уряд проєктує також державну допомогу для фінансування домів для біднішого населення, які не приносять належного чиншу. На цю ціль президент пропонує видати — принаймні 5,000,000 цього фінансового року.

Шукають компромісу в резолюції Брікера

Вашинґтон. — В третьому тижні нарад нової сесії Конґресу найважливішою справою буде резолюція сенатора Джана В. Брікера про обмеження права президента ЗДА укладати мирові договори з чужими державами. Ця справа дуже важлива, бо вона може розбити республіканців на дві частини, що мало б великий вплив і на вирішення інших справ. Дотеперішні зусилля республіканських провідників не довели до жадного компромісу, але республіканський провідник у Сенаті, сенатор Вільям Ф. Новлєнд заповів, що він і далі змагає до того, щоб знайти якийсь компроміс, що не допустив би до поділу республіканців. Резолюція Брікера домагається, щоб мирові договори набирали законної сили тільки тоді, коли їх ухвалять обидві палати Конґресу. Резолюція Брікера стала б законом тільки тоді, коли б за нею висловилися дві третини присутніх конґресменів і сенаторів, а пізніше ще її мали б ратифікувати стейти. Сам Брікер заявляє, що його резолюції її противники не розуміють, і тому не хоче погодитися на уступки. Над резолюцією Брікера має відбутися дискусія 26 січня, а до того часу відбуватимуться наради над компромісовим її змістом.

МекКарті підсумовує працю своєї комісії

Вашинґтон. — Голова Постійної Сенатської Слідчої Підкомісії сенатор Джосеф Р. МекКарті подав звіт праці цієї комісії за час свого урядування. (В липні 1953 року з неї виступили були демократичні її члени, і вона діяла як однопартійна, республіканська комісія в минулому році). — Звіт сенатора МекКарті обіймає 20,000 слів, і підписаний самим сенатором. Підкомісія відбула 157 закінчених переслухувань, і розпочала 445. Підчас переслухувань випитувано 1,200 осіб. У звіті подані випадки, в яких внаслідок зізнань треба було звільняти державних урядовців, які не хотіли зізнавати, заслоняючись 5 Поправкою до Конституції, яка дозволяє особі не обвинувачувати себе саму. Згадується у звіті і про ті переслухування, де зізнавали робітники, що працюють в фабриках оборонного значення. І тут звільнено, або самі зрезиґнували 6 осіб. Демократичні члени цієї комісії заявили, що вони почнуть брати участь у цій підкомісії тільки тоді, коли в ній не буде панування однієї особи — сенатора МекКарті. (Сенатор Мек Карті іменував був урядовців цієї підкомісії без порозуміння з демократичними її членами).

Більшість членів Конґресу за зменшення виборчого віку

Вашинґтон. — Як виходить з анкети „Ню Йорк Таймсу", більшість членів Конґресу заявилася за тим, щоб, згідно з домаганням президента Айзенгавера в його посланні до народу, зменшити виборчий вік з 21 до 18 року. За цю поправку до конституції заявилися 45 сенаторів, а 11 проти. 30 сенаторів ще нерішені, два не хотіли висловитися в цій справі, а 8 сенаторів не можна було знайти, щоб почути їхню думку в цій справі. 29 губернаторів заявилися за поправкою до Конституції, 7 проти неї, а 12 ще нерішені. Багато сенаторів і губернаторів прихильні домаганню Айзенгавера на зменшення виборчого віку, але вони за тим, щоб цю справу вирішували самі стейти, а не Конґрес. За цією резолюцією заявилися 20 демократів, 24 республіканські сенатори і один незалежний. Проти заявилися 10 демократів і один республіканець. 14 демократів і 16 республіканців ще нерішені, яке становище зайняти в цій справі.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** у своєму зверненні до Конґресу заявив, що в фінансовому році, який починається 1 липня 1954 року, число безробітних дещо збільшиться, але не досягне такого рівня, який міг би викликати занепокоєння уряду.

● **Канадійський суд** відложив переслухування Доналда Рітчі, головного свідка в справі атентату на голову КІО Рутера, до 16 лютого ц. р. Видачі цього свідка домагається американський суд в стейті Мішіґен. Рітчі назвав був осіб, замішаних в цьому атентаті, але пізніше відкликає своє зізнання.

● **В Палаті Репрезентантів** американського Конґресу зросли шанси на прийняття закону про будову водного шляху св. Лаврентія, який прийняв уже Сенат. Згідно з передбаченнями, ці шанси стоять у відношенні 50 до 50.

● **Американський журналіст** Реймонд Деніл заявив, що Канада має найбільше від усіх інших країн стратегічне і господарське значення для ЗДА, і тому ці обидві країни повинні йти разом. Зі зростом Канади, сказав він, зростають і труднощі в цьому напрямку, але преса мусить їх злагіднювати.

П-НІ МЕСТА ГОТОВА ПІДДЕРЖАТИ КОЖНУ АКЦІЮ, ЯКА МОЖЕ СПРИЧИНИТИСЯ ДО ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

АМЕРИКАНСЬКА ДИПЛОМАТКА У ДОПОВІДІ В ТАВН ГОЛЛ ПОТВЕРДЖУЄ І ДОПОВНЮЄ ОПИСАНІ Г СТАТТЯХ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ПРО ГЛИБОКУ ВОРОЖНЕЧУ УКРАЇНЦІВ ДО ЇХ РОСІЙСЬКИХ ГНОБИТЕЛІВ І НАЗИВАЄ ДЕЯКІ ПРИЧИНИ ЦЬОГО

П-ні ПЕРЛ МЕСТА

Ню Йорк. — „Я не є в курсі справи внесеної в Конґресі резолюції ч. 58, але готова піддержати кожну акцію, що може спричинитися до визволення України" — заявила п-ні Перл Места, яка впродовж чотирьох років виконувала функції американського міністра в Люксембурзі, а опісля, на припадкове запрошення совєтського амбасадора в Бельгії, відвідала в другій половині минулого року Совєтський Союз, зокрема Україну. Вже в своїх синдикованих статтях про цю подорож п-ні Места ствердила велику ворожнечу українців до їхніх комуно-російських гнобителів, а в своїй доповіді, яку виголосила минулої неділі, 24-го січня, в Тавн Голл, це твердження підтримала і доповнила, кажучи, що вона розвідала про все, що треба знати про відношення українців до росіян. Відповідаючи після доповіді на запит, чи вона спостерегла будь-яку різницю в Україні і в Москві, п-ні Места підтвердила наявність великої різниці, мотивуючи її тим, що „в Москві живуть росіяни, а не українці чи грузини". Опісля п-ні Места додала, що Москва „на смерть вимориє українців голодом". Кожну згадку про українців та Україну п-ні Места виголошувала з неприхованим ентузіязмом та симпатією до „чудового українського народу", „прекрасної України", „чудової столиці України — Києва" і т. п.

Доповідь п-ні Мести про її „побут в чотирьох столицях" була виголошена перед справді добірною американською публікою, серед якої була й мала група українців. Представив п-ню Месту адмірал Павер, характеризуючи коротко її активність та працю раніше і тепер у Вашинґтоні та впродовж кількох років на важливому дипломатичному пості закордоном. П-ні Места насамперед з'ясувала коротко свою діяльність у Вашинґтоні, зосереджену на організації товариського життя між людьми, що займають високі пости в державній чи дипломатичній службі. Головним завданням цього товариського життя — говорила п-ні Места — є злагіднювати політичні напруження, бо, як важливо мати політичну опозицію, так не менш важливо, щоб між політичними опонентами не було особистої ворожнечі. Переповівши дотепно її найменування міністром до Люксембурґу та висилку на той пост б. президентом Труманом, п-ні Места так само свобідно й дотепно оповіла про свій побут та свою діяльність в Люксембурґу і опісля відвідини та участь в коронаційних церемоніях у Лондоні. Вона, зокрема, докладно оповіла, як то прийшло до переданого їй совєтським амбасадором в Бельгії припадкового запрошення відвідати Совєтський Союз, про труднощі з візою, відмовлення візи її секретареві та опісля саму подорож до Совєтів і подорожування по Совєтському Союзі. П-ні Места чи не найдовше зупинилася на своїх відвідинах в Україні, насамперед в Запоріжжі, опісля в Харкові та Києві і навела низку незвичайно цікавих фактів та спостережень зі свого „полювання на лавках" в парках, під час якого вона „присідалася" до поодиноких людей і пробувала нав'язувати розмови. З помітним хвилюванням згадувала вона про страшний жах, що з'являвся в очах її українських співрозмовців на вид поліції. Кілька разів згадувала про виявлені українцями великі симпатії до американців. На доповідь п-ні Мести не була запрошена преса. Вона заявила, що навмисне змінює деякі місця розмов і імена осіб, щоб захоронити їх перед можливими поліційними репресіями. На закінчення своєї доповіді п-ні Места висвітлила на екрані низку фотознімок, теж з її відвідин в Україні.

АМЕРИКАНСЬКІ ПРОМОВЦІ НА СВЯТІ СОБОРНОСТИ В НЮ ЙОРКУ ПІДКРЕСЛЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ СИМПАТІЇ ДО УКРАЇНСЬКИХ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

Ню Йорк. — Посадник міста Ню Йорку, Роберт Ваґнер, та демократичний конґресмен з Огайо, Майкел Фіґен, були головними американськими промовцями на святочній Академії, влаштованій з нагоди 35 роковин проголошення соборности і 36 роковин проголошення незалежности Української Народної Республіки, підкреслюючи при цій нагоді „інстинктовні симпатії американського народу до тих народів, що, як український, боряться за свою волю". Академія була влаштована спільно Комітетом Об'єднаних Американсько - Українських Організацій та Громадським Комітетом Українських Організацій міста Ню Йорку у великій залі Манґеттен Сентер, яку заповнило призлизно 4,000 публіки. Академія, яку започатковано відспіванням американського гимну та піснею Гайворонського „Живи Україно" у виконанні мішаного хору „Боян" з Елизабету під дириґентурою проф. Романа Левицького, відкрив коротким вступним словом б. член уряду УНР та член Політичної Ради УКК, проф. Іван Паливода. Відкриваючи свято, він згадав про смерть президента УНР на вигнанні сл. п. Андрія Лівицького, пам'ять якого вшановано вставанням з місць та хвилиною мовчанки. Адв. Р. Гуглевич відчитав текст універсалів з 22-го січня 1918 і 1919 рр. і цю першу, офіціяльну частину Академії закінчено спонтанним співом гимну „Ще не вмерла". В другій частині Академії склав короткий привіт голова Об'єднаного Комітету п. Петро Кучма, передаючи дальше ведення свята адв. Степанові Яремі. Доповіді англійською мовою, крім згаданих вже конґресмена Фіґена та посадника Ваґнера, якому приявні влаштували овацію, виголосив голова УКК проф. Лев Добрянський. Українські промови виголосили проф. І. Вовчук, член Політичної Ради УКК, та п. Антін Батюк, секретар УКК. Відповідну деклярацію та резолюції, які одноголосно прийнято, відчитали: п-ні Іванна Бенцаль по-англійськи і п. Гр. Бакуменко по-українськи. На закінчення виступив чоловічий хор „Думка", що під дириґентурою Олександра Микитюка і при фортепіяновому акомпаніяменті п. Лесі Вахнянин відспівав Пачовського „Хор підземних ковалів" та Недільського „Засяло сонце". Академію закінчено відспіванням гимну „Не пора". Довша згадка про цю Академію появилася в понеділковому числі „Ню Йорк Таймсу". Під час імпрези згадано приявних на залі 6 членів Трудового Конґресу і Центральної Ради: Якова Зозулю, проф. Івана Паливоду, Григорія Денисенка, Костя Фуркаловського та Івана Кабачкова. Академія відбулася на відповідно удекорованій сцені. Декорації приготовив мґр. Рицар, при співпраці членів ООЧСУ і СУМА.

ПОКІЙНИЙ ПРЕЗИДЕНТ А. ЛІВИЦЬКИЙ ЗАКЛИКАЄ В СВОЄМУ ЗАПОВІТІ ДБАТИ ПРО УНРАДУ

Мюнхен. (Укр. Інф. Бюро). — Покійний президент Української Народної Республіки, сл. п. Андрій М. Лівицький, в своєму останньому заповіті закликає „далі тримати міцно прапор Державного Центру Української Народної Республіки" та „дбати про Українську Національну Раду — вона дуже цінна для нашої визвольної боротьби". Заповіт був подиктований покійним Президентом заступникові Державного Контролера УНР на еміґрації, п. І. Іножарському, в присутності майора Якова Дзябенка, в дні 13-го січня ц. р., отже на кілька днів перед смертю Президента. В заповіті, затитулованому „Мій Заповіт", і даному в дні 13-го січня в міському шпиталі в місті Карльсруге, Німеччина, дослівно сказано:

„Я відчуваю, що в скорому часі доведеться мені відійти з цього світу. Найбільше прикро, що ані мені, ані мойому Незабутньому Зверхникові, Симонові Петлюрі, не судилося дочекатися вільної України.

Моїх товаришів і співробітників закликаю й далі міцно тримати прапор Державного Центру Української Народної Республіки. Заповідаю їм дбати про Українську Національну Раду — вона є дуже цінна для нашої визвольної боротьби.

Українське громадянство на чужині закликаю об'єднаними зусиллями провадити визвольну акцію, а Українському Народові на Батьківщині бажаю сил та витривалости у його героїчній боротьбі з лютим ворогом.

Вірю, що з Божою поміччю Український Народ переможе і здобуде свою Самостійну і Соборну, Народоправну Державу.

Підписано:
Андрій Лівицький.

Д-Р СТ. ВИТВИЦЬКИЙ ПЕРЕБРАВ ОБОВ'ЯЗКИ ПРЕЗИДЕНТА УНР

У зв'язку зі смертю Президента Української Народньої Республіки Андрія Лівицького, й тим, що після смерти проф. Іваницького новий Голова Української Національної Ради ще не обраний, права й обов'язки Президента, згідно з Тимчасовим Законом про Реорганізацію Державного Центру, ст. 23, перейшли на Голову Виконавчого Органу д-ра С. Витвицького.

(Укр. Інф. Бюро)

ПРИЗНАЧЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ УНРАДИ

Декретом з 12 січня 1954 року Президент Української Народної Республіки призначив Виконавчий Орган Української Національної Ради в такому складі:

Голова і Керівник Ресорту Закордонних Справ — Д-р Степан Витвицький; Заступник Голови і Керівник Ресорту Господарства — інж. Спиридон Довгаль; Керівник Військового Ресорту — ген. Олександер Удовиченко; Керівник Ресорту Внутрішніх Справ — інж. Василь Григоренко; Керівник Ресорту Преси й Інформації — ред. Микола Лівицький; Керівник Ресорту Фінансів — д-р Микола Хробак.

Члени Виконавчого Органу без Ресортів — ред. Михайло Воскобійник і інж. Василь Діберт;

Державний Секретаріят — д-р Олександер Юрченко.

(Укр. Інф. Бюро)

Час склинання III Сесії УНРади

З огляду на смерть Президента Української Народньої Республіки Андрія Лівицького та зв'язані з тим труднощі, Президія Української Національної Ради відклала термін скликання III сесії Української Національної Ради на 6 березня 1954 року.

(Укр. Інф. Бюро)

ІНАВҐУРАЦІЙНИЙ ВИСТУП УКРАЇНСЬКОЇ СИМФОНІЧНОЇ ОРКЕСТРИ НА ТРАДИЦІЙНІЙ ПРОСФОРІ „ДУМКИ"

Ню Йорк. — На традиційній, вже п'ятій з черги „Просфорі" чоловічого хору „Думка", що відбулася минулої суботи, 23-го січня в залях Манґеттен Пляза, виступила вперше створена і з важким трудом вдержувана „Думкою" Українська Симфонічна Оркестра, чи радше, як це заявив голова Думки архітект А. Осадца в своєму привітальному слові, „ядро" майбутньої Української Симфонічної Оркестри, якщо українська громадськість зрозуміє її велике культурне значення та схоче її мати, даючи їй відповідну підтримку. 50 меценатів по 100 долярів річно можуть забезпечити цю нову і одну з найважливіших українських установ, — заявив опісля в розмові іжн. Осадца.

Цьогорічна просфора „Думки" своєю величавістю і масовістю перейшла всі дотеперішні та тільки підтвердила велику тугу нашого загалу до культурного товариського життя. Програма просфори складалася з трьох частин: — концертової, трапези і балю. Концертову частину відкрив, як згадано, голова „Думки" інж. А. Осадца, згадуючи при цьому про смерть покійного президента УНР на вигнанні, сл. п. Андрія Лівицького, пам'ять якого вшановано вставанням з місць та хвилинною мовчанкою. Члени місцевої Театральної Групи, „мішана 20-ка" і жіночий хор виконали, під режисурою п-ні Олімпії Добровольської та під дириґентурою мґр. Л. Крушельницького, різдвяну містерію Михайла Островерхи: „На Свят Вечір". Опісля Хор „Думка" під дириґентурою О. Микитюка, хлоп'яча „Молода Думка" під дириґентурою інж. Степаняка та в супроводі Симфонічної Оркестри виконали спільно або окремо колядки: „Добрий вечір Тобі" в аранж. О. Микитюка, Стеценка „Щедрий Вечір", — Стеценка „По всьому світу", народну „Що то за предиво", Р. Купчинського і М. Колесси „Не плач Рахиле" з баритоновим сольом Осипа Стецури. та в'язанку колядок в оркестрації О. Микитюка. Після концерту відбулася спільна трапеза, перед якою посвятив Просфору та виголосив відповідну промову о. протоігумен Когут з церкви Св. Юра. Після трапези відбувся баль при звуках оркестр п. Босого і п. Рибіцького. Приявних разом на всіх трьох частинах програми — коло 2,000 осіб.

ВАШИНҐТОН СУМНІВАЄТЬСЯ В УСПІХ БЕРЛІНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

В СУБОТУ И НЕДІЛЮ НАРАДЖУВАЛИСЬ ТРИ ЗАХІДНІ МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ. — СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО КОНФЕРЕНЦІЯ ТРИВАТИМЕ ДО КІНЦЯ ЛЮТОГО

Вашинґтон.. — Сам президент Айзенгавер і Державна Рада Безпеки висловлюються скептично про можливості великого успіху на Берлінській конференції 4 міністрів закордонних справ, яка мала розпочатись в понеділок 25 січня ц. р. Закордонні міністри ЗДА, Франції і Англії прибули до Берліну в п'ятницю і впродовж 2 наступних днів устійнювали спільну плятформу і тактику, сподіваючись, що на конференції виринуть різні концепції. Західня преса одностайно стверджує єдиний фронт західних альянтів, особливо у відношенні до сподіваних спроб Молотова відтягнути Францію від союзу з ЗДА і Англією ціною миру в Індо-Китаї і гарантії проти відбудови німецької збройної сили. Скептицизм щодо успіху Берлінської конференції базується на першій заяві, яку склав Молотов зараз після свого приїзду до східньої частини Берліну і з якої виходить, що він боронитиме давнє становище Совєтів — обмірковувати „ґльобально" всі існуючі міжнародні справи і для того відбути конференцію не 4, а 5 великодержав. СССР і на попередніх подібних конференціях вимагав, щоб засідала „Рада Закордонних Міністрів", як постійний орган, створений на Потсдамській конференції в 1945 році, а західні альянти вважають, що це є нова конференція 4-х суверенних держав, які мають зайнятись европейськими справами Німеччини й Австрії. Тому, що 1 березня має розпочатися в Каракасі у Венесуелі панамериканська конференція, на якій Дж. Ф. Доллес заступатиме ЗДА, Берлінська конференція повинна закінчитись до того часу, бо Доллес нерадо дав би заступити себе в Берліні ген. Беделл Смітом, який заступає його під час його неприсутності у Вашинґтоні. ЗДА не пляну́ють грати головну ролю на Берлінській конференції, яка є присвячена німецькій проблемі, отже заторкує в першу і безпосередню чергу Францію. Вашинґтон прийме таку розв'язку німецької проблеми, на яку погодиться Бонн і Париж. Від закінчення другої світової війни відбулись вже 7 конференцій міністрів закордонних справ з участю репрезентанта СССР, остання у Парижі (23 травня — 20 червня 1949), крім безконечної кількости засідань у справі Австрії всі ті конференції, як відомо, не довели до ніякої згоди.

Австрія дістане мир, коли виречеться Европи, — кажуть Совєти

Відень. — Совєти готові погодитися на мир з Австрією і вивести з неї війська, якщо Австрія дасть ґарантії, що вона не тільки не прилучиться ніколи в ніякій формі до Німеччини, але й не ввійде в безпосередній чи посередній союз з Західньою Европою, — заявив голова австрійської комуністичної партії Копленіґ, піддержаний совєтською пресою. Совєтам не вистачають заяви, що Австрія оберігатиме свою суверенність від повторення „аншлюсу" (включення Австрії до Німеччини), бо „европейська спільнота" означає для Росії відроджену німецьку силу, яку нібито підтримує ЗДА. Тим часом австрійська публічна опінія вважає, що Австрія може зберегти свою державну незалежність тільки спираючись на Захід і що західні альянти не зможуть вивести з Австрії своїх військ так довго, поки не буде відновлена німецька армія.

Невтральна Комісія в Кореї викінчує свої справи

Панмунджом. — Після звільнення — всупереч комуністичним протестам — 22,500 антикомуністичних полонених, Невтральна Комісія скликала засідання для вирішення таких справ: 1. що робити з 347 прокомуністичними полоненими, в тому числі 21 американцем і одним англійцем, які відмовились репатріюватися; 2. що робити з 17 полоненими, що їх індійці тримають під арештом, як співвинних у виконуванні актів терору супроти співмешканців у таборі полонених і 3. що зробити з 104 полоненими, які хочуть виїхати до невтральних країн. Американці, колишні вояки ЗДА, що відмовились репатріюватися, брали участь в комуністичних демонстраціях з приводу звільнення 22,500 полонених.

Чи українські католицькі єпископи звільнені?

Німецька католицька преса подала вістку, на основі повідомлень Київського радіо, про те, що Москва нібито звільнила з тюрми трьох українських католицьких єпископів. Між звільненими мали б бути: — Львівський Митрополит Йосиф Сліпий, єпископ-помічник у Львові Никита Будка та Апостольський Адміністратор для українців-католиків у Німеччині Петро Вергун. Всіх їх арештували большевики й вивезли в глиб СССР. Але досі немає потвердження цієї вістки з будь-якого іншого джерела, і тому немає причини в неї вірити.

В СВІТІ

● **Чеський** протикомуністичний часопис „Віденске Свободне Лісти" у Відні повідомили про атентат на комуністичного президента Чехословаччини Запотоцького, що ніби відбувся ще 7 листопада м. р. Коли Запотоцький вертався з відкриття пам'ятника Сталінові в Пільзені, атентатчики обстріляли з ручного скорострілу авто, що в ньому він їхав. Запотоцького ранено, а чотирьох його охоронителів убито. Місяць тому офіційно повідомлено, що президент не виходить з дому „через простуду".

● **Д-р Чедді Джаґан**, колишній прокомуністичний прем'єр Британської Ґвіяни, що його скинули були англійці і що роз'їздив по світі, шукаючи союзників, вертається з Індії до Ґвінеї. В Єгипті, де він затримався, заявив, що після повороту до дому задумує організувати пасивний спротив англійцям.

● **Президент Арґентини** Перон погодився прийняти до цієї країни 100 жидівських родин з останнього табору жидівських втікачів, який ще знаходиться в Західній Німеччині. Здебільша це жиди, що втекли з комуністичної Польщі.

● **В Італії**, в місті Медена, живуть три москалі, які досі ще рахуються воєнно полоненими з першої світової війни. Один з них, Ніколай Еффімор, має 75 років, другий Даніло Яґюлатов — 65 років і третій, Ніколай Камлєв — 63 роки. Вони дістались до австрійського полону в 1915 р., за три роки їх звільнили італійці і забрали з собою. Всі вони одружені з італійками, мають чисельні родини і все ще одержують грошову допомогу, як полонені.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ БЮДЖЕТ

Уряд президента Айзенгавера вніс до Конгресу проєкт бюджету на новий, 1955-ий фіскальний рік. Проєкт бюджету передбачає в тому році 62,642,000,000 прибутків і 65,570,000,000 видатків, отже в загальному 2,928,000,000 долярів недобору. Між видатками найбільшу рубрику становить оборона країни, на яку призначається 37,575,000,000 долярів ,отже 68% загальних видатків.

З перших голосів у Конгресі та в пресі можна робити висновок, що уряд президента Айзенгавера своїм проєктом бюджету здобув собі загальне признання і до деякої міри заскочив навіть найбільших оптимістів. Вже в своєму посланні про „Стан Унії" президент Айзенгавер був зробив деякі натяки на те, по якій лінії йтиме його бюджетовий проєкт, але тоді мало було таких людей, які повірили в практичну можливість реалізації тих плянів. Справа в тому, що президент заповів змагання до збалянсування бюджету, з одного боку, а зменшення податків — з другого, отже дві цілком протилежні тенденції.

Тим часом, у новому бюджетовому проєкті обидві ці справи великою мірою досягнені. Новий бюджет передбачає ще майже три більйони дефіциту, але це вже наслідок зменшення податків, що автоматично увійшло в силу з днем 1-го січня ц. р. Якщо б податки залишилися в дотеперішній висоті, то новий бюджет не тільки не був би дефіцитовий, але ще мав би понад 2,000,000,000 долярів надвишки.

Для характеристики нового бюджету можна б згадати, що його видатки передбачені в сумі на 5 більйонів менші, ніж в біжучому році, і на 8 мільйонів менші, ніж в попередньому році. Цю ощадність зроблено переважно на обороні, на яку, з усіх заощаджених $5,300,000,000, припадає 4,800,000,000, але це, згідно з запевненнями президента та уряду ні в чому не послабить самої оборони, бо зменшена сума буде використана більш раціонально.

Проєктодавці і коментатори нового бюджету підкреслюють ,що він ще далеко не є завершенням, а радше тільки початком нової господарської політики уряду. Президент сам заявив, що ціллю його бюджетового проєкту є дозволити громадянам, щоб вони самі видавали більше своїх грошей, ніж це мав би робити за них уряд. Тим самим загальний господарський розвиток і добробут населення повинен ще тільки збільшитися.

Немає сумніву, що таку тенденцію тільки привітає загал населення країни, маючи в додатку ще й запевнення, що на такій політиці в нічому не потерпить найважливіша справа — оборона. Самим проєктом нового бюджету президент Айзенгавер ще не здійснює в цілості своєї виборчої обіцянки щодо повного збалянсування бюджету, але він робить в тому напрямку великий крок вперед. Малий дефіцит, який ще залишається в бюджеті, не тільки не зменшує, але ще й збільшує цю тенденцію, бо він, як уже згадано, постає внаслідок не збільшення, а зменшення податків.

На увагу заслуговують деякі вияснення президента щодо змін у розподілі видатків, з одного боку, а переставлень в оподаткуванні, з другого. Насамперед — зменшено на 10% податок від особистих прибутків та ще плянується поробити низку податкових полегш для заможної частини населення. Натомість щодо податків від великих підприємств президент рекомендує низку змін, щоб цей податок справедливіше розподілити, але не зменшувати його загальної суми. Подібну тенденцію відповідних полегш для менш заможної частини населення добачається і в розподілі видатків, при чому на окрему увагу заслуговує дбайливість відносно соціяльного забезпечення та суспільної й медичної опіки.

Звичайно, новий бюджет, над яким ще буде багато дебат в Конґресі та про який появиться ще багато коментарів, мусить себе виправдати ще практично і щойно тоді можна буде вцілості оцінити нову бюджетову політику республіканської адміністрації. Але американські знавці та коментатори бюджетових справ вже тепер підкреслюють дуже важливий факт, а саме, що в запропонованому бюджетовому пляні уряд є паном бюджету, а не навпаки. В цьому вони мають рацію і це дає нові, кращі й більші надії на майбутнє.

ПЕРЕМОГА ПРИНЦИПУ ВОЛІ

Випущення на волю 22,500 полонених в Кореї, які відмовилися вертатись під комуністичне правління — це велика перемога альянтів і велика поразка комуністів. Американські знавці далекосхідніх відносин запевняють, що ця остання подія буде „втратою обличчя" комуністів в очах азійських народів, які орієнтуються в нюансах етики краще, як професійні дипломати. У даному випадку не йшов спір за територію, за імперіялістичну експансію ані за якісь матеріяльні добра. Це йшов спір за принцип: чи людина має право розпоряджати собою і чи комуністична доктрина має право заперечувати людині її „я". За 35 років панування большевизму в Росії і поширення комуністичної зарази в різних інших країнах, безглуздя у широкому світі дійшло вже до того ступеня, що треба було буквально років, щоб сперечатися з комуністами на тему, чи полонені — це мертві предмети, чи живі люди. Від 10 липня 1951 року, себто від дня перших переговорів з комуністами в Кесонґу, аж почерез кумедне перемир'я з застосуванням вперше в історії світу „переконування" полонених, щоб вони верталися додому, два з половиною року велася боротьба за признання людини в людині. Цілий світ знав, що це боротьба двох принципів, двох догм, двох ідей, двох світоглядів, двох підходів до всього живого й мертвого у всесвіті. По одному боці сліпа сила і сліпе насильство, по другому — свобода одиниці.

Два з половиною роки жили в непевності свого завтрішнього дня люди, які мали нещастя, що їх погнали на війну боротися за чужі інтереси і проти їхнього переконання, і потім ,коли вони опинилися в полоні й ніби видерлися з-під влади ненависного їм режиму, стали предметом торгу між двома воюючими сторонами. Перейшовши пекло корейського бойового фронту, вони потім мусіли ще переходити пекло моральних терпінь. Випущення їх на волю 22 січня цього року поклало край цим їхнім мукам. І водночас показало всьому світові, що Совєти та їхні азійські сателіти не є всесильні, треба тільки мужньо опертися їхньому шантажеві і не дивитись поважно на їхні погрози, а вести своє діло. Корейських полонених можна було випустити на волю тільки тому, що альянтське командування стало відразу на становищі, що передбачені договором про перемир'я терміни — це та остаточна границя, до якої можна було поступитись у проблемі полонених, і що ніякі дальші митарства в цій справі недопускальні.

Ми ,українці, які знаємо большевицький світ найкраще з усіх народів, завжди твердили і твердимо, що єдиним аргументом у відношенні до Совєтів та їхніх підголосків, є тільки рішучість, сила і безпардонність. Зросла червона Москва і зросли комуністичні партії в різних країнах тільки завдяки кволому, делікатному, угодівському відношенню до них збоку демократичного світу. Так було в Україні і в Чехії, в Італії і Франції, в Китаю і всіх інших країнах. Коли б було послухати різних „невтральних" голосів, які лякали американців, що вони своєю поставою у справі полонених спровокують зірвання перемир'я і відновлення війни в Кореї, то по нинішній день не тільки 22,500 людей мучились би в бараках полонених і обтяжували б своїм утриманням різні держави. але й вічно ще „висіла б" неполаднана ця міжнародна проблема, як потенціяльна небезпека дальших конфліктів. Рішуча постава американських високих військових кіл, що вплинули також на інших альянтів із корейської війни ,особливо на Англію, — дала знаменитий вислід: не тільки зроблено велике гуманітарне діло у відношенні до 22,500 живих людей, але й зліквідовано одну запальну точку в комплексі неполаднаних справ на Далекому Сході та продемонстровано цілому світові лекцію, як треба поводитися в переговорах з комуністами.

Звільнення корейських полонених в дні 22 січня ц. р., за три дні перед початком Берлінської конференції, безумовно матиме свої наслідки і на атмосфері цієї Берлінської зустрічі. Німб Молотова взагалі зблід. Бунт 17 червня мин. року у Східній Німеччині, брак Сталіна у Кремлі історія з Берією, розпучливе і безнадійне переконування світу ,що в СССР існує „дружба між народами", вічна нужда підсовєтського населення, повний упадок совєтських впливів на терені ОН і врешті ця остання подія з полоненими — це поганий моральний баґаж речника СССР у Берліні. І коли західні альянти викажуть у Берліні ту саму послідовність і рішучість, що їх виказали в Кореї у справі полонених, то напевне виграють. Бо тільки силою і рішучістю можна витиснути і врешті зліквідувати комуністичне зло.

Роман Завадович

ЧИ МИ БЕЗДІТНЕ ГРОМАДЯНСТВО?

Цього року в деяких пресових кореспонденціях із місць про імпрези в день св. Миколая були поставлені серйозні запити: чому письменники для дітей і молоді не пишуть сценічних творів, які не тільки задовольнили б естетичні і виховні вимоги, але також віддзеркалювали б нові умовини життя. Бо, ніде правди діти, в театральнім репертуарі на день св. Миколая (а також на День Матері і на інші нагоди) подибуємо чимало творів низької або ж ніякої вартости, тематично перестарілих, ідейно невидержаних, неестетичних, написаних нелітературною мовою і. т .д. Здебільша їх написали люди, що з літературою не мали нічого спільного, але бралися за перо, щоб заповнити прогалини в репертуарі. Ці безвартісні сценки в цикльостильних, або рукописних копіях зберігаються в столиках приватних людей, де їх відгребують у відповідний час і виставляють на сценах, ясно, без успіху, а навіть зі шкодою. Бо дитяча п'єса та всякий інший твір дитячої літератури повинні мати ті самі ідейні і мистецькі прикмети, що твори для дорослих, тільки в обмеженому розмірі і в прикроєнні до потреб дитячого віку, інтелекту та світосприймання.

Із дописів виходить, що вина за такий стан падає на дитячих авторів: вони не пишуть відповідних п'єс. Щоб до цього зайняти становище, замало розглядати саму лише ділянку дитячого театру. Треба призадуматись над усією літературною продукцією для дітей і молоді. Щоб вона могла розвиватись, треба не тільки писати твори, але треба їх також видавати друком і купувати. Тим часом зустрічаємося з незвичайно сумним і загрозливим явищем: українська дитяча книжка залежується на книгарських полицях, батьки її не купують, а діти не читають. Якщо частина ідейнішого громадянства і купує дещо, то цього замало, щоб видавництва могли вдержатися. У такому становищі серед видавців нема бажаючих заморожувати свої капітали в нерозпроданих книжках, а це своєю чергою б'є по авторах, які не находять видавців і тому перестають писати. Чи треба дивуватися, що зневірені автори ламають свої пера? Вони найшлися тепер у трагічному положенні бойкотованих власним громадянством. Що більше, щоб могла появитись та чи інша дитяча книжка, від авторів нераз вимагають вкласти в видання власні важко зароблені гроші, без надії повернути їх собі назад. Створюється чудне становище, що автори повинні з ідейних спонук докладати до громадського діла. Хіба ж вимога ідейности обов'язує лише письменників, а до громадянства не відноситься?

Деякі видавці радять собі так, що перевидають фототипічним способом давніші видання, обнижуючи таким чином видавничі кошти до мінімума. Але чим це облегшує становище авторів? Це похоже на ще один бойкот — цим разом збоку видавців. Нарешті, чи можливо обмежитися лише до передруків,, залишивши без уваги всю нову творчість письменників? Між іншим, варто собі запам'ятати, що поширення дитячої і юнацької літератури вимагає не тільки письменників - педагогів, але також видавців - педагогів.

Жалюгідний застій на видавничім полі — це чіткий образ нашої нездарности. Дитячих видавництв майже немає. Покійний Ю. Тищенко видав був кілька книжечок і завагався. Тут і там видно лише спорадичні спроби. Одиноке „Євшан - Зілля" героїчно борюкається з непосильними перешкодами, але й воно було б уже склало зброю, якщо б не фінансові альянси з іншими організаціями. Дотепер не чуємо, щоб які поважні громадські чинники зацікавилися ближче видавничою справою дитячої літератури, щоб подумали про фонди та про організацію дитячої преси. Напрошується питання : чи в нас нема дітей, чи ми направду опинилися в ролі бездітного громадянства?

Хто ж тоді винен: автори, що не пишуть, чи батьки, що не купують книжок? Матеріяльний стан українсько - американського громадянства, слава Богу, не такий, щоб не було за що купити дітям час-до-часу книжки. Багато батьків відповідають: діти не мають охоти читати своїх рідних книжок! Коли так, то щось дуже не в порядку з системою домашнього виховання. Чи справді, напоровшись на збільшені труднощі виховання нашої молоді (а вони, безперечно є), маємо право опустити руки і піти по лінії найменшого спротиву? Домашнє виховання, в якому тепер уся наша надія — це всесторонній благородний вплив батьків на дітей. Правда, не всі діти в однаковій мірі піддаються цьому впливові, але їх ніхто не питає, чи вони хочуть бути добрими. Вони обов'язані бути ними. Тим часом тепер виглядає, що багато батьків тому не купують рідної книжки, що діти не хочуть їх читати. Значить, не треба жадного педагогічного втручання, залишається махнути рукою... Одначе, коли діти не хочуть їсти, ми не махаємо рукою, лише шукаємо засобу, як би цьому зарадити. Дорогі батьки, крім корму для тіла, є ще корм для духа. Бороніть духа і духовости ваших дітей. Тільки зло і неправда самотужки множаться по світі, мов хабаззя — за добро і правду треба все боротися. Тим більше за добро і правду в серцях наших дітей. Злегковаження ідейно наснаженого творчого слова, яке є наріжним каменем модерної культури кожного народу — це ж духове самогубство.

На тому тлі напрошується на папір чимало думок і проєктів. Але це окрема тема. Замість того, треба сказати: діти — не предмет бизнесу, до них громадянство мусить завжди докладати. Але індивідуально від батьків справа не вимагає нічого більше, як послідовно купувати твори дитячої літератури, з яких добра половина коштує дослівно центи. Ціни могли б бути ще нижчі, якщо б попит на книжку був масовіший. А коли найдете видання за доляра чи трохи дорожче, то це звичайно видання більше розміром або мистецьке, отже таке, на якому дитина повинна пізнавати красу, витончувати свої естетичні смаки. Одне слово — якщо громадянство виконає свій обов'язок супроти дитячої і юнацької преси, письменники - педагоги і видавці з радістю виконають теж свою повинність.

Микол[illegible]

[illegible]ПО БУТИ

У [illegible] по всій У[illegible] Совєтськ[illegible]но, з велико[illegible] „святковано 1[illegible]чя „возз'єднан[illegible] Росією — вели[illegible]ьне свято українс[illegible]осійського народів [illegible]ародів Совєтського С[illegible]зу". Готувались до цього „ювілею возз'єднання" протягом майже двох років, трактуючи історичну подію в потрібному Кремлеві дусі та надаючи проведенню свята „всенародних" у всесоюзному обсягові маштабів. Вся преса української еміґрації, як найчутливіший барометр ,зразу ж відгукнулась на цей „ювілей", і ось уже коло року не сходять з шпальт українських часописів наукові розвідки, статті і репортажі, які правдиво висвітлюють історичну подію та її наслідки. За пресою піднялли свій голос протесту українські політичні центри, політичні угрупування, наукові та культурні об'єднання, і нарешті, хвиля протесту охопила всі організації, об'єднання та скупчення української еміґрації у всіх закутинах вільного світу.

Совєтська офіційна преса, вихвалює „возз'єднання". Ось як пише Київ: „Святкуючи цю незвичайну подію, московський, український і всі народи СССР з великою любов'ю згадують мужніх, свободолюбних патріотів України, які всередині 17-го сторіччя розгромили злісного і спільного ворога — польську шляхту та здійснили віковічні прагнення українців до возз'єднання з братнім російським народом. Данину глибокої поваги та признання віддають совєтські народи мудрій державній політиці та видатній воєнній діяльності ґетьмана Богдана Хмельницького, який допоміг здійснити велику ідею звільнення України від чужого ярма та об'єднав Україну з Росією".

З Києвом перегукується Львів: "... Іов Борецький у 1624 році закликав царя Михаїла Феодоровича допомогти Україні визволитися з-під влади Польщі і приєднатись до Росії... Три братніх народи — російський, український і білоруський — завжди йшли поряд в економічному і культурному розвиткові, а також спільно боролися проти іноземної аґресії. Школи, література й мистецтво на Україні дістали умови вільного розвитку. Українські письменники, вчені, мистці увійшли в близькі зв'язки з російською культурою і спільно творять культурні цінності. У складі могутнього СССР, у дружбі з усіма братніми народами, під керівництвом комуністичної партії український народ успішно будує комунізм".

А вже Москва пише прямо: „Вічний і незнищенний зв'язок і дружба між московським і українським народами, як і між всіма іншими народами СССР, є джерелом непереможної сили нашої багатонаціональної держави. Без цієї міцної дружби большевицька влада не мала б виглядів на своє існування. Нехай же живе дружба народів великої країни Совєтів".

Тут мусимо завначити, що в совєтській термінології слово „дружба" на людській мові визначає: повне поневолення та жахливий визиск всіх народів СССР на користь російського народу. Тож так пише офіційна совєтська преса, бо так мусить вона писати.

Спинимось тепер на настроях населення, яке живе в Україні. Цю першу ластівку одержали ми з Парижу:

„Ніщо за останні часи так не сприяло поширенню серед українського населення ідеї самостійности України, як святкування за наказом з Москви 300-ліття "возз'єднання". Ці роковини дали до зрозуміння, що Україна добровільно „возз'єдналась" і так само добровільно може в дуже близькому майбутньому розз'єднатись. За часів Богдана Україна була загрожувана татарами та поляками. Сьогодні татар в Криму нема, а Польща втратила свою державність". Один з французьких депутатів, який відвідав Польщу в грудні, пише в часописі „Ле Монд", що французька делеґація ніде в Польщі не бачила польських вояків, а самі поляки кажуть, що у військовому відношенні Польща цілковито залежить від військового командування, яке знаходиться ... в Києві. Тож, одиноким чинником, що стоїть тепер на перешкоді розвиткові української державности, є Росія. Це зрозуміє вся Україна. Гасло культурної та економічної незалежности широко опанувало всі верстви української суспільности. Українець зрозумів, що найважливіше тепер є отримати в його ділянці хоч найменші національні здобутки, які так чи інакше унезалежнюють загал від російського насильства. Наслідки цієї акції відчуваються всюди. Ще донедавна в совєтській пресі подавали назви трьох головних міст Союзу в такому порядку: Москва, Ленінград, Київ. Анонімовий складач київської друкарні „з технічних причин" змінив цей порядок і склав: Москва, *Київ, Ленінград*. І тепер Київ завжди друкується на другому місці, навіть в офіційних пресових комунікатах. Раптом фінансовий стан українських кінематографів став катастрофічним. Виявилось, що українські глядачі бойкотують фільми російською мовою, а коли йде фільм українською мовою — всі квитки продані. І міністерство культури змушене було з початку цього року всі фільми здублювати на українську мову. Закордонні фільми теж здубльовані українською мовою. Квитки на п'єсу „Богдан Хмельницький", що тепер іде в Київській Опері, треба брати наперед, за три-чотири тижні. Присутні бурхливо оплескують чудові українські декорації та одяг, військові українці голосно вітають козацькі прапори, а нудну арію Богдана про необхідність „возз'єднання" - всі слухають наче заморожені. Коли закінчено головну відбудову Києва, чисельні робітничі представники почали звертатись до совєтського уряду, чому чужинецькі делеґати не відвідують столиці України. Справа набрала великого розголосу, і Москва була змушена включити Київ до списку „дозволених міст", а це означає великі додаткові кошти на його прикрасу. Раптом у Києві з'явились квіти на вулицях, нові товари в крамницях, новий одяг на залізничниках, міліціонерах, поштовиках, нові тролейбуси, нові чисельні крамниці та ресторани. Вістку про можливе призначення до Києва посла ЗДА принесли військові відпускники зі Східньої Німеччини. Ця вістка блискавкою облетіла всю Україну, але американського посла не видно, і в Києві почали казати, що посол України раніше буде в Ню Йорку, ніж американський у Києві".

Такі перші вістки про настрої населення в Україні у зв'язку з святом. Виходить, примусове свято „возз'єднання" зміцнило ідею самостійности. Так мусіло бути, бо кожен має очі...

Софія Парфанович

ТАМ, ДЕ НАШІ КОНІ ПАСЛИСЬ...

(Люди в ДП-таборі)

(5)

Біля ватр народ з цілої України. Бездоганна соборність. Тут і слобожани і чернігівці і кияни побіч подолянина, бойка й гуцула аж до лемка. Один говорить майже по-російськи, другий майже по-польськи чи по-словацьки. Оці всі нещасні діти одного народу від Дону по Сян та ще й поза нього по Тису та ще й поза неї.

Чоловіки майструють під шопами. Гиблюють і тешуть, кують і валкують, направляють меблі і речі.

Бараки — найстарша і найшляхетніша частина табору. Недавно, за німецьких часів це були залізничі бараки для „остів" — робітників зі Сходу, чи, як наші кажуть, „остяків". Вони містились ліворуч і праворуч головної дороги і було їх спочатку декілька, мурованих з цегли. Аж з часом стали нарастати дощані, щораз гірші. Темно розмальовані, з яснішими рамами вікон, з скриплячими дощаними дверима. Посередині коридор, а на обидві сторони з нього двері до кімнат. В частині „А" барак І — це управа і бюра, праворуч від нього кухня і маґазини при вході ж зараз, де американські вартові — „культурно-освітній будинок" такий же барак, тільки всередині порожній. Це заля театру, виставок, концертів, доповідей тощо.

В правій „Б" частині лікарня і школа та ще одна кухня. В обох частинах, мабуть чи не посередині кожної, глибока яма, виповнена гноївкою та відпадками, що поширюють відразливий сморід. Це для чогось потрібне було цегельні. Наші прибрали й упорядкували бараки та двір, порожні ще клюмби обклали цеглою, а вугли обвели вапном. Так на майданах нашої Січі заведено красоту. Що під час дощів було на них непрохідне болото і в деяких місцях води мало не по коліна, це вже вибачайте. Було таке.

Бараки різні. Були кімнати менші, на одну чи дві сім'ї, і були великі, збірні, на двадцять і більше душ. Ліжка тісно одно біля одного, інколи в два поверхи. Коци, мішки, посуд, одяг, люди, діти, машини до шиття, ровери і навіть мотоцикли, візки, тачки, господарське приладдя — словом усе, чого людина потребувала для життя, містилось в оцих скриньках, чи вони були більші чи менші. Інколи дивно було, як вони могли всі вміститися. А вони містились, ще й добували нове майно, ще й багатіли. Хто як, хто чим. При упадку Німеччини, коли то дечого було доволі і можна було брати, брали мало і виїмково. Брали переважно інші: італійці, французи, серби, греки. Ті, які знали, що вертатимуть додому. Наші боялись, що завтра прийдуть „свої", і вони й того не заберуть, що мали, бо доведеться йти далі. Брали тільки примусово вивезені люди, що зараз же вернулись на „родіну". Як кажуть, і вони не довезли набутого добра додому і вони не додому поїхали...

День у таборі має свої права, як і всюди. Аж дивно, що люди мають стільки занять і що таке дрібне, звичайне життя таке повне змісту.

Дими з синіх ватр пахнули вже здалеку стравою й мандрівкою. Поліцисти йдуть на вправи і співають. Співають вже не старих пісень, а тих, що співав колишній нещасний леґіон, і тих, що співали партизани по лісах. Багато дехто побував і в одних і в других. І тепер, якби могли, якби рушниці, було б кого бити. Ех, було б!

За бараками між шопами щоденний жіночий чи й чоловічий день. Гомін розмов і криків, плескіт води, шум щіток, що шурують посуд чи меблі, дзвін молотів. І дитяча пісня. Це школярі маршують по майдані. Веде молода вчителька. Співають. Якоїсь школярської, бадьорої.

Майстерні: шевська, кравецька, столярня. Хори: церковний і світський, аматорський гурток.

В лікарні зеленіють віконниці на сірих стінах і над бараком напис: „Ляґеркранкенгавз". Там амбулятор один біля одного. Там свій хворий до свого лікаря по раду й поміч йде. Своя, рідна рука біль гоїть. Тим, яких донедавна німці не лікували, а мучили. Хворих на працю гнали, жінок плоду збавляли, співділяли з владою табору, що висмоктувала кров з східніх робітників. Трохи вони, бач, скидались на людей, алеж більше похожі були на робочі тварини, що нації панів мали служити для осягнення перемоги.

Дехто й дивується, що не по-німецьки і не по-російськи тут говорять панове доктори, а „по-хахлацьки". Зачинають, звичайно, самі від руської мови. Та галичани „не панімають". Тож переходять на „мужицьку". Твердо і гостро галичани тримаються своєї мови, хоч і „сікають" погано і „бувєм, ходилам" не покидають.

Реферати: харчовий, праці, одяговий, культурно - освітній. Мало їх є?!

Росте табір. Там по селах і містечках тривога. Там заїздять большевики з американцями і там бурґомістри виказують, де живуть чужинці. Навперемiш беруть. Насилу. В'яжуть, б'ють, беруть. Кого з дітками, кого без дітей. Кого з речами, а кого самого. Вдень і вночі. По лісах люди сидять. Вже й кров полилась в Кемптонському таборі. Тож, стягаються до гурту. В гурті безпечніше. Ех! Якби могли! Якби так вдавнину! Виточив би гаківниці, наробив куль з оцього заліззя чи ножів наточив з нього ,з оцих воєнних відпадків і боронився б. Але нині? Нині відгрожуються: живцем не візьмуть! Хай б'ють, хай стріляють, а живцем і по добрій волі не підемо! Ви думаєте на батьківщину? Ба якби! Алеж це на смерть, або в Сибір. Навіть якби додому. Який це дім, коли в ньому панують страшна большевицька неволя, страшний терор. Ні, доки вони там, не вернемось!

Вдень і вночі стійки стоять ,на сполох б'ють, коли побачать червоні зірки, або й вояків на машинах, що заїздять у табір. Тоді люди, як мурашки: вироюються з усіх щілин цегельні, з усіх воріт і стежок. І в поле і в місто і в ліс. Така їхня оборона. Така їхня доля.

А довкола табору коні пасуться, ржуть по травах і трави шумлять на чужині.

Касарні

Одного дня короткий наказ: „Негайно пакуватись і вантажитись на машини! Усі переїздять в касарні на Кріґсгабер!"

І що тоді не ділось в таборі! Мішки літали в повітрі, як літаки, подушки, як птахи ,посуда скакала, як жива, стільці і столи попали нагло в рух і непогамований гамір. Хтось сказав, що життя — це рух. Тут і бачилось тоді життя. Коні, вози, авта, спини, руки, ноги, стільці, казани, харчі, діти, колеса, ночви, лахміття...

Французи-шофери не дивувались. Були в партизанах за спиною в німців, були на фронті, були в російській займанщині і тепер тут. Возять.

— Потім повеземо вас до Росії. Чудово! Возили ж поляків туди!

Касарні.

Мирослав Прокоп

СУЧАСНА ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНИ Й ЕМІҐРАЦІЯ

(2)

Тому отже тепер, тобто коли ще немає сприятливої для нас зовнішньої коньюнктури, ми мусимо в нашій визвольній політиці говорити насамперед про сам нарід, про Україну, про її змагання і боротьбу, і про те, яким допоміжним вкладом в оці змагання нашої нації можуть стати дії еміґрації.

Така постановка справи не є надто популярна серед деяких кол нашої еміґрації. Наша еміґрація, якій деколи видається, що вона зовсім недавно вийшла з рідних земель, має часто нахил вбачати центр української проблеми в особі, а не в самій Україні. Україна, оця, сьогодні вже одна з передових европейських країн, країна, що, не дивлячись на весь тиск московського насилля, виявляє певну свою власну індивідуальність, свої прагнення і боротьбу, стає для української еміґрації щораз більш далекою і незнаною. Це видно навіть із сторінок частини нашої еміґраційної преси, яка надто мало вивчає й інформує читача про ті процеси, що тепер відбуваються на рідних землях, про життя й боротьбу українського народу, так як вона сьогодні на верх виявляється і як про неї дізнається зовнішній світ. А це є якраз те, що творить суть української проблеми і визнає її силу.

2. Морально-політична сила і спротив України.

Силу української проблеми, натомість, зовсім не визначають постійні еміґраційні спори про компетенції і владу в майбутній Україні, яку деякі наші еміґраційні чинники вже три десятиріччя збираються перебирати в свої руки. Історія України кінчиться для деяких із них приблизно тоді, коли вони покинули рідні землі, байдуже, що від того часу виросло вже півтора рази більше нової української генерації. Це й доводить до того, що в нас дуже часто можна зустрінути намагання обезцінювати цілі періоди новішої української історії, наприклад процес відродження нашої молодої нації двадцятих років, або героїчну боротьбу українського народу в часі другої світової війни. В результаті, це в декого родить тенденції бачити Україну як знищене дике поле, в матеріяльному і духовому відношеннях, якого відродження мало б наступити щойно завдяки особливій місії сучасних еміґрантів в завтрішній Україні.

Безперечно, не можна недоцінювати розміру ударів завдаваних сьогодні Москвою українському народові. Але з другого боку, сучасна Україна — це таки живий нарід — будівничий, це його селяни, робітники й інтеліґенція, це його фахові адри, це його визвольний рух, які всі на свій лад творять сучасну українську дійсність і в ній ведуть боротьбу за право українського народу на вільний розвиток, за справді незалежну його державу. Того факту не всилі змінити большевицька Москва, не дивлячись навіть на її найбільш жорстокий терор, і дивно, коли про це забувають деякі наші еміґраційні кола.

Тим, хто традить віру у власний народ, треба б ближче приглянутись до життя цього народу, треба б уважніше поставитись до його змагань і прагнень, треба б послухати хоч би свідчень чужих і об'єктивних обсерваторів життя українського народу, що дають документи величезної живучости нашої нації впродовж усього її страдального тридцятиріччя. Їм треба б почитати, напр., оцінку українських революційних сил, яку дає їм знаний на Заході дослідник СССР Волтер Колярж, що про нього згадувала вже українська преса. Хоч він сам неприхильний до ідеї державної самостійности України, він об'єктивно пише в своїй виданій в 1952 р. книзі п. н. „Росія і її колонії" ось що про українську визвольну боротьбу проти Москви: „В цій боротьбі український націоналізм диспонував прямо невичерпаним резервуаром революційних сил. Кровопролиття і терор видавались неспроможними здавити прагнення до свободи. Майже кожний рік приносив викриття нової конспірації, нової серії присудів, нового напрямку в українському національному ухилі". (W. Kolarz: "Russia and Her Colonies," London 1952, p. 131)

Не гірше свідчення про український нарід дає відносно мало відомий українцям австралійський журналіст Годфрі Бланден. В своїй книзі п. н. „Доба вбивників", присвяченій подіям на Україні в часі II світової війни, він розкриває перед світом картини героїчної боротьби українського народу, що не хотів йти на слуужбу ні Берлінові ні Москві й прагнув до віднови власної державної незалежности.

Або останні свідчення пані Мести про Україну. Чи не переконують вони в тому, що український нарід в жадному разі не капітулював перед комуністичною Москвою та що він вперто прагне до повної державної незалежности?

Скаже дехто, що все ж таки ситуація зміняється, і, мірою того, як стабілізуються повоєнні вітносини, режим росте в силу, а визвольна боротьба народу мусить послабати. Це безперечно правда, але тільки частинно. Це правда, що повоєнна дійсність скріпила большевицький режим в Україні. Але це правда також, що в результаті воєнних подій, коли ураїнський нарід зустрівся з Заходом, хай у німецькому виданні, коли український нарід виявив величезну волю боротьби, дальше, в результаті того, що український нарід, принаймні формально став народом переможцем в II світовій війні, зросли не тільки українські національні аспірації але й українська сила. Це добре зрозуміла Москва, коли для заспокоювання тих прагнень українського народу увела окремий український гимн і прапор, коли увела УРСР в Об'єднані Нації, дала ніби незалежні міністерства війни і закордонних справ, тощо. Крім того, весь ураїнський нарід був свідком і учасником широкої революційної боротьби в час війни проти німців і большевиків, і це також скріпило його почуття сили.

На такому власне тлі родились під час війни такі голосні твори, як відомий вірш Сосюри, „Любіть Україну", в якому він, всупереч офіційній науці про любов до Сталіна і т. зв. великого російського народу, на першому місці говорить про любов до України. Мовляв, не любитимеш інших, коли не зумієш любити України.

І цікаво ствердити: не дивлячись на всю оскаженілу атаку, з якою зустрівся згаданий вірш Сосюри, не дивлячись на всю небезпеку, зв'язану з такого роду діяльністю, т. зв. буржуазний український націоналізм серед українського народу не переводиться. При тому в „буржуазному націоналізмі" обвинувачуються сьогодні не тільки старі і знані діячі української культури, що корінням своїм стоять в дореволюційній епосі. Такі закиди дістають сьогодні також молоді люди, виховані цілком у большевицькій дійсності, отже на ґрунтовно пофальшованих большевиками джерелах української історії і літератури, формально ніби зовсім відірвані від українських державних традицій небольшевицького типу. Річ іде про людей, яким від ранньої молодости втовкмачують забріхану теорійку про вищість російського народу, про ніби нерозривну єдність України з Москвою, без якої, мовляв, Україна чомусь жити не може, про зраду гетьмана Мазепи та всіх провідних постатей українського народу, що боролись проти Москви, про аґентурність українських націоналістів і т. ін.

(Продовження буде).

„ОДНА УКРАЇНА ЧИ ДВІ?"

Вже не перший рік на сторінках „Нового Русского Слова" точиться широка „дискусія" в українському питанні. Власне, в ній „дискусії" опоненти, як правило, відсутні. Єдиним антиукраїнським фронтом виступають в ній представники російської біло-еміґрації від крайньо правих до „меншовиків". Арґументація їхня відома, і нема що на ній спинятися. З ними разом поборює „українських сепаратистів" і відомий на еміґрації винахідник „українського федералістичного руху" Андрей Дикий, що свого часу пописувався в „Східняку". А проте, часом, щоб урізноманітнити „дискусію", „НРС" відступає місце і українцям. Одним з таких авторів, що дискутує з єдинонеділимцями із ближче неокреслених українських позицій є Б. Анненський. Щоб наші читачі запізналися з його арґументацією, передруковуємо в перекладі його відповідь на один із чергових україножерських виступів Андрея Дикого („НРС" з 21 січня ц. р.).

У своїй статті „Обернена пропорційність" („НРС" з 8 січня) А. Дикий пропонує мені висловитися про галичан, Український Конґресовий Комітет і Українську Національну Раду. Оскільки істина пізнається в дискусії, роблю це охоче.

А. Дикий твердить, що „галичани й українці не є те саме", що вони не мають ні мовної, ані історичної спільности. Хоч якби не ставитися до галицьких політиків, все ж не можна забувати, що Галичина це — стародавня Галицька Русь, і наші зв'язки з нею незмірно тісніші, ніж з іншими слов'янськими народами. Ще не так давно галицькі русини-москвофіли прагнули до злиття з Росією і зустрічали співчутливе відношення російської громадськости.

Не може п. Дикий не знати й того, що розвиток української самосвідомости галичан є безпосереднім наслідком подібного ж процесу на Наддніпрянській Україні. Письменники й громадські діячі російської України мали величезний вплив на духове життя Галичини, багато хто з них подовгу проживав й працював у ній (М. Драгоманов, М. Грушевський та ін.). Навіть пресловуту бандерівську ідеологію створив еміґрант-наддніпрянець Д. Донцов. Галицько - український націоналізм — безпосередній продукт наддніпрянсько-українського націоналізму, плоть від плоті його.

Не можна заперечувати й вкладу галичан в загальноукраїнську культуру. Літературна українська мова є синтезою полтавсько - київської й галицького діялектів, особливо в лексиці. Імена таких галицьких письменників, як Франко, Стефаник, Мартович, Черемшина, Кобринська й ін. не можуть бути викреслені з історії української культури.

Звичайно, між галичанами та наддніпрянцями існують немалі відміни культурно-побутового характеру. Не менші відміни були й між російськими, австрійськими та німецькими поляками, одначе це не завадило їм об'єднатися і створити єдину націю. Те саме можна сказати й про Ізраїль.

Культурно - психологічні та побутові відміни між наддніпрянцями і галичанами привели до того, що ті й ті мають на еміґрації свої окремі організації, але характеристично, що обидві сторони дивляться на свої незгоди як на внутрішньо-українські, вірніше міжпартійні справи. Жадна з цих організацій (за винятком змосковщених українців), — в тому числі й найбільш поміркована та тверезомисляча, чисто наддніпрянська своїм складом, селянська партія „Союз Земель Соборної України", — не думає відрікатися від своїх „єдинокровних", хоч і вельми галасливих братів. Самостійна Україна є їхньою спільною ціллю, в цьому у них цілковита згода, хоч і немало іноді гарячих суперечок у питаннях тактики та майбутнього режиму. В ідеологічній боротьбі наддніпрянців з бандерівцями та лебедівцями по боці наддніпрянців чимало й галицьких організацій.

А проте, суть справи — не у внутрішньоеміґрантських справах. Далеко важливіша ситуація, що створюється на підсовєтській, „соборній" Україні. Щодо цього дуже цікаве як опубліковане недавно в українській пресі оповідання українця-втікача з-поза залізної завіси, так і повідомлення поляків-втікачів у польських часописах. Вони розповідають, що злиття Західньої і Східньої України — вже майже доконаний факт, що обличчя підсовєтської Галичини мало чим різниться від обличчя підсовєтської Наддніпрянщини.

Велику кількість галицьких селян поселено на східньо-українських землях. Багато галицької молоді вчиться й працює на Східній Україні. Багато галичан у шахтах Донбасу, навіть на Уралі і в Сибіру. З другого боку, багато наддніпрянців та росіян переселились у Галичину. Підростають молоді покоління галичан, що майже засимілювалися з наддніпрянцями, в спільному совєтському кітлі. І в цьому найголовніше. В світлі цих фактів, стають смішним і домагання бандерівців на проповідництво, і намагання п. Дикого спорудити китайський мур між наддніпрянцями та галичанами.

Не може бути ніяких сумнівів у тому, що Галичині залишитися в складі України за всякого режиму. Поляки ладні замиритися з утратою Галичини. Недавно в польській пресі писалося про виступи поляка-втікача (не пригадую його прізвища). Він повідомляв польських еміґрантів, що 95% населення сьогоднішньої Польщі — поляки, і польський народ більше не хоче ніяких „кресів" і ніяких національних меншин, — особливо українців. Багато хто з польських публіцистів-еміґрантів, напр., впливовий журналіст Клявдіюш Ґрабік і редакція польського журналу в Парижі „Культура", також переконують польських еміґрантських політиків, що нормалізація польсько - українських відносин є конечною потребою Польщі і що мрії про польський Львів треба облишити.

Сподіваюсь, що все сказане вище переконає п. Дикого (якщо він захоче переконатися) у марности його намагань завернути навпаки хід подій. Замість того, щоб „виключати" галичан зі складу українського народу, чи не доцільніше було б взятися до вияснення помилок галицьких політиків?

Щождо Українського Конґресу, то більшість у ньому становлять без сумніву замериканізовані галичани, які навряд чи будьколи повернуться на Україну. Але керівники Конґресу раз-у-раз підкреслюють, що вони виступають в імені американців українського походження, що не їхня справа передрішати майбутній державний уклад України, що своє завдання вони бачать тільки в посильній допомозі визвольній боротьбі українського народу. Політичні ж симпатії окремих керівників Українського Конґресу — їхня особиста справа.

Можна як завгодно розцінювати діяльність УНРади (більшість у якій становлять східні українці), але справедливість вимагає відзначити, що хоч УН Рада і вважає себе за „екзильний уряд" української еміґрації, за відсутністю законного українського уряду, одначе устами своїми провідників вона не раз заявляла, що не вважає себе за майбутній уряд України і припинить своє існування, скоро лише український нарід матиме можливість вільно обрати свій законний уряд.

Російсько-українських відносин я не торкаюсь, бо на цю тему вже написано й пишеться більше як досить.

Б. Анненський.

З Відчитової Залі

Д-р Микола Шлемкевич про кризу української людини

В неділю, 10 січня ц. р., відбувся заходами Літературно-Мистецького Клюбу і Читальні ЗУАДКомітету у Филаделфії заключний виклад д-ра Миколи Шлемкевича з циклю „Загублена українська людина". Темою цієї четвертої з ряду доповіді була туга за людиною і її щастям. Прелеґент у коротких словах пригадав проблему, якій він присвятив свій оригінальний і філософічно обґрунтований цикль лекцій. Ця проблема: це наша сьогоднішня криза, якої зовнішньою ознакою є загублена українська людина. В історичному перегляді бачимо, як зміняється тип української людини на рідних землях. Тип старосвітського поміщика, далі сковородянський тип замкненої в собі людини, і гоголівська людина, що служить чужій імперії. Вісімнадцяте сторіччя — це сторіччя Шевченківського типа українця, який в половині 19 сторіччя сформувався світоглядово. Це той українець, для якого найвищими ідеалами були воля і поступ, тип вічного революціонера. Хоч і різні між собою, всі представники духової України сходились в осередку світоглядовому. Так було до 1914 року. Щойно після війни цей одностайний ідеал розщепився на кілька. В осередку стала „сильна людина", чи то заякорена в традиціях українського села (Липинський), чи людина кляси пролетаріяту (діячі революції і в заключенні Хвильовий), чи теж волева людина та й перевага ірраціональних сил душі (Донцов). Доля сильної людини траґічніша, ніж вільної людини. Селянства вже нема, людина кляси пролетаріяту стала перед розстрілом, а вольова людина впала в софістику. Але не лише світоглядову кризу переживає українська людина. Теж і мораль розвалена. В нації найкращий зоряний світ — це сильна мораль і життєвий порядок. Моральні засади упали, а моральні ідеали викривлено, згідно із політичними цілями. Для одної цілі, згідно із такою викривленою моральною засадою, винищується кляси, народи і раси. В суспільстві порядок, коли в ньому упорядковане відношення так званих порядних людей і героїв-ґеніїв. У нас був час, що переважили ці герої, які в нових обставинах перекинулись на звичайних обивателів. Світогляд — це затверділа поверхня, але і в живій душевній лаві, в почуваннях української людини зв'язаність і неволя. Наше мистецтво забажало повчати, замість говорити до почувань, а політичний світогляд оформлюється аґіткою. У висліді: моралізуюча поезія і аґітуючий світогляд. Якщо хтось і підносить оправдання, що криза духова є і в інших народів, то ді це не оправдує нас. Інші народи вже мають свої героїчні епохи духа. В нас є покищо ґеніяльний примітив. І нам треба рости. Важне, які в нас тепер аспірації людського щастя. Аристид твердив, що людина втікає від болю, то ж і шукає приємного. Значить приємне — добре. Але чи нас має задовольнити ситий стіл і заспокоєні змисли. Ми, правда, знизились до низин суспільства. Англійський філософ Расель вважає, що американське суспільство живе між крайньою нудьгою і крайнім напруженням. Це якби суспільство гайвеїв. Одні при кермі і женуться та й шукають щастя у цьому бігу вперед, інші сидять позаду і нудьгують. У нас, українців, свої „гайвеї". Всі товариства, чи організації біжать, влаштовують незлічиму скількість імпрез, а про українську людину ніхто не дбає. Теж і в подружжі є лиш призвичаєння, щось у роді холодної війни. Нема почування — є лише техніка. Вже давно філософ вісімнадцятого сторіччя кликав, що помер Бог, хай живе надлюдина. А потім Шпенґлер додав, що умер дух, хай живе техніка. Сьогодні вмирає сама людина. Вихід із цього? Прелеґент не дає рецепт. Він лише хоче, щоб українська людина була свідома свойого стану, щоб не заспокоювала себе тим, що їй добре. Українська людина в краю віднайшла себе. Вона зорганізувала спротив. Нам не вільно бути бездушними. Ми молода нація в поході. Український світ має свою праматерію — це тяжіння в безмежність, ліричне почування, пісня. І перед українською людиною ще велика дорога і вона мусить на ній себе віднайти.

Доповідь д-ра М. Шлемкевича, виголошена у прегарній притаманній йому формі, знайшла кілька десятків добрих слухачів і зробила на них велике враження.

Т.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Маямі, Фла.

Різдвяний концерт в українській музичній студії.

В цілі відсвяткування першої річниці існування української музичної студії Наталки Климкевич у Маямі відбувся 11-го грудня м. р. в „Лівінґстон Гол" у Маямі різдвяний концерт, в якому виступило двадцять наймолодших учнів у віці від 4 до 12 літ. Багата та цікава програма складалася з творів світової та української фортепіянової літератури, пов'язаних тематикою з Різдвом і з зимою. З української музики виконано твори Барвінського, Косенка, Н. Нижанківського, Сооневицького та пісні в укладі Наталки Климкевич. З-поміж дбайливо підготованих дітей вибилося четверо незвичайно здібних: дві дівчинки в віці 4 і 6 літ, один сьомилітній хлопчик і восьмилітня Леся Годівська, одинокий український учень у студії. Програму мило пов'язав і пояснив заповідач вечора п. Дейл Міллер, майстер церемонії Ківані-Клюбу в Маямі. Численно зібрана публіка слідкувала за програмою з захопленням. Роздачею нагород для учнів і врученням великої китиці квітів учительці, покінчився цей настроєвий вечір. Концерт викликав дворазовий відгомін в американській пресі; маленький тижневий „Джорнал" помістив світлину Наталки Климкевич і молоденьких виконавців.

Учасник.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в одну ідейну спільноту та поставила її на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

ПОДУМАЙМО ПРО ЮВІЛЕЙНИЙ ПРЕЗЕНТ!

Звичай так велить, що святкуючи ювілей якоїсь установи, чи товариства, членство цього товариства почувається до милого обов'язку вшанувати таке свято зложенням якогось ювілейно-пам'яткового дару.

Цілком особливе явище бачимо у зв'язку з ювілейними святкуваннями 60-ліття Українського Народного Союзу. Ще поки загал членства „спам'ятався", як вшанувати свого Батька, то й вже самий Батько-Союз перший зробив своїм „дітям" і всьому нашому Громадянству дуже милу несподіванку, випускаючи на початку ц. р. Ювілейну Книгу п. з. „Українці у вільному світі".

Не збираюся робити тут реклями цій новітній Енциклопедії Української Еміґрації, книзі великого формату на близько 400 сторінок друку, із сотнею ілюстрацій, в якій беруть участь 43 автори з широковідомими іменами, дослівно — з усіх кінців світу! Вже на кілька тижнів до її появи, в нюйоркських книгарнях ви могли почути раз-у-раз таке питання: „Чи вже, нарешті, вийшов той союзовий календар?" Тепер цей „календар?" став одною з найбільш покупних новинок на нашому книгарському ринку. Правда, він коштує 2 доляри, але ж ця, популярно-низька ціна не стоїть в будь-якому відношенні до величезних коштів видання книги. Так, що Ювілейну Книгу Українського Народного Союзу „Українці у вільному світі" сміло можна назвати презентом Батька-Союзу своїм добрим „дітям".

Але на тому не кінчиться батьківська щедрість! Знаємо вже з преси, що Батько Союз приготовляє для нас ще один презент — величаву ювілейну імпрезу, що відбудеться 16-го травня в найбільшій концертовій залі Ню Йорку — Карнеґі Гол, а в якій візьмуть участь найкращі музичні, театральні і балетні сили Метрополії. Ця, оригінально задумана і з великим розмахом вже тепер приготовлювана імпреза, буде, безумовно, черговим, приємним подарунком Батька-Союзу нашій великій Союзовій Громаді.

Розуміється, ми також не повинні залишитися в борзі і, як добре виховані діти, зреванжуватися Батькові хоч би скромним якимось подарунком. Можемо тут сказати словами коляди, що „ми небагаті, золотарів не можем дати". Але й того „золота" Батько-Союз не вимагає від нас. Та він буде напевно дуже радий і безмірно вдячний нам, якщо ми, в цьому ювілейному році, пригорнемо до нашої союзової Громади якнайбільше нових членів!

Під теперішню пору ця наша сім'я нараховує 70,000 „дітей". Хай тільки кожна третя добра „дитина" приєднає Батькові бодай одного нового „брата", чи „сестру", — то Ви уявляєте собі, що це означає?.. Це означало б, що число членів Українського Народного Союзу зросло б у цьому ювілейному році до імпонуючої цифри — сто тисяч!

На цей презент не треба нам витрачати дослівно — ніодного цента! Трохи доброї волі й охоти, кілька щирих, розумних слів заохоти, гарний приклад — це все.

Справді дешевий презент, а який же безмірно цінний для Батька-Ювілята, для всієї нашої союзової збірноти!

Даймо цей презент Батькові-Союзові!

Іван Свій.

ОСТАННІ ДНІ ЖИТТЯ ПОК. ПРЕЗИДЕНТА АНДРІЯ ЛІВИЦЬКОГО

Під час наших Різдвяних Свят стан здоров'я Президента Андрія Лівицького несподівано погіршився. Хворий виявляв нервовість і почав скаржитися на болі голови. По кількох днях, починаючи від 9 січня, знову помітне було значне поліпшення. Дня 12 січня Президент підписав декрет про покликання нового Виконавчого Органу УН-Ради з доктором Степаном Витвицьким на чолі. Проте, 13 січня зненацька почалися ознаки дальшого погіршення. Того ж дня Президент зажадав від перебуваючого у нього п. І. Іножарського занотування, як він висловився, заповіту. Списання заповіту було зроблено в присутності адьютанта Президента п. майора Я. Дзябенка.

Увечері 14 січня Президент стратив притомність. Викликаний телеграфічно син Президента, прибувши 15 січня, не застав свого батька притомним. Не повернувшись більше до притомности, Президент А. Лівицький тихо й безболісно упокоївся дня 17 січня, о годині 9,30 вранці.

Президентові уділив останньої Тайни Святої Сповіді Голова Української Автокефальної Православної Церкви Владика Митрополит Ніканор у присутності дружини Марії Лівицької та сина Миколи Лівицького.

Як стверджують лікарі, смерть настала внаслідок виливу крови до мозку.

(Укр. Інф. Бюро)

Із советського побуту

На грані фантастики

„... На порозі кабінету з'явився чоловік.

Кинувши на нього пильний погляд, яким він звичайно оглядав незнайомих людей, Акімов раптом відчув до відвідувача гостру неприязнь. Коли б Акімова спитали, звідки у нього це почуття, він відповів би не одразу. А подумавши, сказав би невиразно:

— Так, життєвий досвід...

Незнайомий був у новісінькому костюмі, пошитому за останньою модою і, безперечно, в одного з найкращих міських кравців. Груди його прикрашав яскравий галстук у примхливих барвистих розводах, комірець сорочки бездоганно облягав шию, черевики зухвало поскрипували, наче хотіли привернути увагу до своєї сліпучої краси.

Акімов давно, ще з того часу, як носив вигорілу на сонці будьоннівську гімнастьорку, не любив таких людей і не довіряв їм. В думках він називав їх зневажливим і образливим словом „піжони".

— Е, братіку, — подумав Акімов, ще раз глянувши на прибулого, — хоч ти, видно, і герой, але негативний на всі сто процентів!

І він підкреслено ввічливо запропонував відвідувачеві стільця".

Відчувши непереборний приступ сну, Василь Семенович закрив книжку і, потягаючись, підійшов до дзеркала. Звідти на нього глянув чоловік у мішкуватому костюмі невиразного кольору. Один лацкан піджака задерикувато випнувся вперед, а другий, начебто на знак протесту, сором'ливо сховався всередину. Штани, що здулися пухирями на колінах, робили його схожим на воротаря, який присів, чекаючи м'яча. Комір сорочки морщився і надимався, наче хотів звільнитися від піджака. Добротні, але грубі черевики місцевого виробництва міцно з'єднували з підлогою його немолоду обважнілу постать.

Василь Семенович задоволено оглянув своє відображення і, знову сівши за книжку, сказав уголос:

— *Ну, товаришу Акімов, я хоч, може, й не герой, зате на всі сто процентів позитивний!*

... На великому стадіоні зібрались на конференцію покупців десятки тисяч людей. Це були ті, кого за багато років свого існування одягла швейна фабрика, керована Василем Семеновичем.

— Оце, — подумав він, — справжні люди! Ні одного „піжона". Для таких варто було трудитись.

Василь Сменович взяв слово перший.

— Дивлюсь я на вас, товариші, і думаю: не одяг для вас головне, ні — не одяг! А що для вас головне, товариші? Головне, я кажу, для вас — справа, яку ви робите, робота, яку ви виконуєте. Правильно я говорю, товариші?

З трибун лунає одностайне: „Правильно!"

— Ось я й кажу, що правильно! У вас у всіх діла, великі діла, я прямо скажу — славні діла, товариші! Подивіться — на мені такий самий костюм, як і на вас. Адже і для мене одяг, не головне! І я пишаюся цим! Я почуваю себе в одній шерензі з вами — славними споживачами нашої скромної продукції. Цей добротний і практичний одяг, щоправда, не надасть вам вигляду франтів, але в ньому ви ніколи не будете здаватися старомодними, бо фасон його роками не змінюється.

Василь Семенович переможно оглянув присутніх і потім майже сором'ливо додав:

— Але хвалити вас не треба!

З трубун лунає: „Не треба!"

— Ми люди скромні! Вже те, що ви прийшли сюди в наших костюмах і сукнях — достатня для нас похвала!

Василь Семенович, червоний і спітнілий від задоволення, зійшов з трибуни і сів на стілець в центрі футбольного поля, там, де звичайно капітан переможеної команди радісно тисне руку капітанові-переможцю.

Скромно опустивши очі, він хвилину - другу напружено прислухався, але оплесків чомусь не було.

„Чи не оглух я з радощів?" — не встиг подумати Василь Семенович, як раптом цілком виразно почув голос наступного промовця.

— Товариші, ви, напевно, помітили, що це я вигукнув „Правильно", коли шановний товариш директор сказав, що головне для нас — це наша праця. Я і зараз скажу: правильно! А от про костюми та інший одяг сказав він зовсім неправильно. Взяти мене, наприклад. Я, дійсно, не маю охоти возитися з кравцями, годинами висиджувати в різних там індпошивах, та й люблю я, щоб річ відразу одягти можна було. Ось я і меновича. Матеріял добрий, коштує порівняно недорого, а який вигляд має — самі знаєте. Дивитися гидко!

З трибуни чути голоси: „Гидко!"

— Я й кажу. А хіба не хочеться мені одягти модний костюм, який так не до вподоби товаришеві директору? Хочеться!

Трибуни відгукуються луною: „Хочеться!"

— Розкриєш іноді „Огонек", побачиш на останній сторінці який - небудь новий фасон пальта чи костюма і просто прикро стає. Чому в журналі є, а в магазині і через три роки не знайдеш? І звикли ж у нас до цього, товариші. Навіть у п'єсах та книжках часто буває: як негативний персонаж — так вбраний за останньою модою, як позитивний — йому на костюм, вибачайте, плювати. Одягається абияк.

А я, по-вашому, який, Василю Семеновичу? Норму даю на двісті процентів, не зазнаюся, поважаю критику і самокритику, вечорами вчуся в технікумі, а костюм хочу мати красивий і модний. Так „позитивний" я, чи „негативний?"

Василь Семенович неспокійно засовався на стільці. Подумав: „Чи не сон бува?" Але на трибуну в центрі стадіону вже виходив літній бухгалтер.

— Уперше прийшов я сюди без сина. Він у мене — великий болільщик. Ми з ним на футбол завжди разом ходимо. А чому син не прийшов? Тому, що нема чого йому сюди йти. Він вашу продукцію не носить. Дістань, каже, мені батьку, щонебудь закордонне. Та заразом і собі інше пальто придбай. Удвоє, каже, молодшим і вродливішим станеш! Ну що я йому відповім? Соромно мені. Та не за себе, а за вас соромно Василю Семеновичу, і за вашу фабрику.

Василь Семенович ще раз з тоскною надією подумав: „А може все-таки сон?", але його знову захлеснула шумна обстановка схвильованого стадіону.

На трибуну сходить молода жінка.

— Звичайно, я не хочу сказати, що у нас зовсім перевелися люди, у яких за зовнішнім лоском нічого путнього немає. Але ж не про них мова, друзі, а про нас з вами, про тих, для кого зовнішній вигляд зовсім не головна, але і зовсім не байдужа річ. Ми дуже хочемо купити в магазині наймоднішу сукню, яка щойно з'явилася в журналі, а не бігати по кравчинях та ательє і умовляти: пошийте, рідненькі, якнайшвидше і найкраще. І ми маємо на це право! Адже цю фабрику побудували ми з вами, товариші!

Стадіон гримить: „Ми побудували!"

— Верстати для неї теж ми створили!

З трибун: „Ми створили!"

— То нехай вона одягне нас так, як ми цього вимагаємо!

Багатотисячна луна: „Вимагаємо!"

... Василь Семенович тяжко зідхнув і прокинувся.

Перед ним лежала недочитана книжка.

— „Ух! — з полегшенням подумав він, — і примариться ж таке. Дякувати, що хоч наяву цього не бува". І йому пригадалася парадна обстановка громадських переглядів у Будинку моделей і сліпуча розкіш унікальних виробів столичних модельєрів.

„Не буває, але цілком може бути!" — заокруглив свої думки Василь Семенович. Костюм його більше не тішив.

Незважаючи на пізню пору, він похапцем зібрався і рішуче попрямував на фабрику.

— А на яку фабрику, — спитає читач, — де вона, в якому місті і, нарешті, як прізвище цього директора, що відстав від життя? Адже не може бути герой фейлетона без прізвища!

Дійсно, не може бути. Але Василь Семенович зовсім і не герой нашого фейлетона. Герой, і притому цілком позитивний, це наш радянський споживач, учасник описаної нами незвичайної конференції покупців.

Е. Пархомовський
(„Радянська Україна")

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Річні збори Т-ва Преч. Діви Марії, відд. 178, відбудуться в неділю, 31-го січня, о 2-ій год. попол., в парафіяльній залі, 54 Walnut St. Проситься усіх членів прибути, буде вибір уряду на 1954 рік та звіти урядників за 1953 рік. Також буде вибір делеґата на конвенцію. — Н. Веднарчик, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ.—Управа Т-ва ім. Д. Вітовського, відд. 301, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 31. січня, в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St., о год. 11:30. Будуть звіти уступаючої управи та ревізійної комісії, вибір нової управи, намічення діяльности на рік 1954 та товариське прийняття. Просимо членів взяти якнайчисленнішу участь, щоб успішно полагодити ці важливі в житті нашого товариства справи. — В. Іващук, гол.; М. Савчин, фін. секр.; Я. Чернявський, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Відділ 189 ім. Симона Петлюри повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 31. січня, о год. 6. веч., в Укр. Гор. Клюбі при 847 N. Franklin St. Буде вибір уряду на 1954 рік, як рівнож вибір делеґатів на 23 конвенцію. Обов'язком кожного члена бути на цих зборах. — В. Басюк, предс.; П. Котельницький, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.—Подається до відома, що загальні річні збори 345-го відділу відбудуться 31. січня о год. 12. впол. (по Сл. Божій), в залі під церквою св. Михаїла. Просимо всіх членів обов'язково явитися. — Управа Відділу.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Т-во „Дарахівщина", відд. 275, повідомляє членів, що на річних зборах 9. січня вибрано нову управу в тaму складі: Н. Манорек, предс.; І. Щупляк, фін. секр.; П. Палка, кас.; В. Бридун, рек. секр.; І. Мікула і М. Юрків, контр. комісія. Повідомляється членів, що збори відбуватимуться в церковній залі як і дотепер. У всіх справах проситься звертатися до фін. секретаря на адресу: I. Szczuplak, 252 York St., Jersey City, N. J.

Хроніка українського життя

В Бразилії

УКРАЇНСЬКА ВУЛИЦЯ

Українська еміґрація в Сан Павльо своєю працею, поведінкою і льояльністю, здобула собі симпатію населення й прихильне ставлення урядових чинників цього краю. Особливо це помітно в Сан Каетано до Сул, яке фактично лучиться з Сан Павльом, хоч і творить окремий повіт (муніcіпіо). Це місто властне є осередком місцевої української колонії.

В усіх урочистостях місцевого характеру українську колонію репрезентує управа Товариства „Соборність", а в річницю еманcипації повіту на святкуванні виступив наш хор і танцюристи.

Цю прихильність здобула давніша еміґрація на протязі багатьох років своєї діяльности, а новіша ще поглибила її, бо маючи добрі культурні сили й здібні кадри, пожвавила працю української колонії, особливо в артистичній ділянці.

Реальним виявом прихильного ставлення до нашої еміґрації збоку громадянства й урядових чинників з приємністю треба занотувати факт, що міська рада Сан Каетано до Сул ухвалила одну з вулиць назвати Українською. Префект міста затвердив ухвалу й тепер маємо в Сан Каетано Руа Дос Украніанос.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Посмертні Згадки

ІВАН ФИЛИПІВ, довголітний член Бр. св. ап. Петра і Павла, відд. 102 У. Н. Союзу в Клівленд, О., помер 29. грудня 1953 р. в 55 р. життя. Покійний походив зі села Зашковичі, пов. Городок, Галичина. До Союзу вступив 1936 р. Полишив у смутку дружину Марію, доньки Ольгу, Аліс і Дебра-Анн та 2 синів Володимира і Євгена. Похорон відбувся 2 січня 1954 р. з української гр.-катол. церкви св. ап. Петра і Павла. Тлінні останки поховано на українськім цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Парма, О. — В. И. П.!

М. Бобечко, секр.

НИКОЛА МАРХЕВКА, член Бр. св. о. Николая, відд. 99 У. Н. Союзу в Вілкс-Бері, Па., помер 2. січня 1954 р. Походив зі села Загайці, пов. Підгайці, Галичина. Покійний полишив в смутку дружину Анастазію і доньку Гелену. Похорон відбувся 5. січня з укр. гр.-катол. церкви при участи родини, членів відділу і знайомих на цвинтар в Plains, Pa. — В. И. П.!

П. Герман, секр.

ТАРЗАН, ч. 3218. Прибули додому.

Залишивши рівнину, жабо-люди та їхні в'язні зникли в очереті, щоб плисти вузьким крутим водним шляхом.

За кілька годин вони прибули до села жаболюдей. Воно лежало, добре приховане, між високим очеретом, очевидно в широкому вигині ріки.